

Mišljenje Europskog gospodarskog i socijalnog odbora o Komunikaciji Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija „Novi akcijski plan za kružno gospodarstvo – Za čišću i konkurentniju Europu”

(COM(2020) 98 final)

(2020/C 364/13)

Izvjestitelj: **Antonello PEZZINI**

Suizvjestitelj: **Cillian LOHAN**

Zahtjev za savjetovanje:	Komisija, 22.4.2020.
Pravni temelj:	članak 304. Ugovora o funkcioniranju Europske unije
Nadležna stručna skupina:	Stručna skupina za jedinstveno tržište, proizvodnju i potrošnju
Datum usvajanja u Stručnoj skupini:	25.6.2020.
Datum usvajanja na plenarnom zasjedanju:	16.7.2020.
Plenarno zasjedanje br.:	553
Rezultat glasovanja (za/protiv/suzdržani):	215/2/4

1. Zaključci i preporuke

1.1. Europski gospodarski i socijalni odbor (EGSO) uvjeren je da je održivost jedan od stupova razvoja Europe budućnosti i da se ona može ostvariti putem informirane i participativne tranzicije koja se temelji na kulturi kružnog gospodarstva.

1.2. Tranzicija prema kružnom funkcioniranju europskog gospodarstva ne može se promatrati izvan socioekonomskog konteksta u kojem se je trenutačno prisiljena razvijati, no izazovi zdravstvene krize moraju se pretvoriti u priliku za obnovu na novim osnovama, uz stvaranje preduvjeta za brže usvajanje novog kružnog pristupa.

1.3. Nova kultura na kojoj se temelji kružno gospodarstvo trebala bi biti prilika da se s pomoću novih kriterija ubrza usvajanje koncepta bogatstva teritorijalnih jedinica, tj. da se razmotre i drugi aspekti izvan okvira BDP-a ⁽¹⁾.

1.4. Veći naglasak trebalo bi staviti na širenje „kružne kulture” putem obrazovanja, izgradnje kapaciteta i veće odgovornosti kako bi se građane potaknulo da se prilagode i promijene svoje svakodnevne navike i ponašanje.

1.5. Trebalo bi osnažiti Europsku platformu dionika kružnog gospodarstva (ECESP) u okviru koje bi se mogle podupirati razne političke inicijative koje bi mogle doprinijeti olakšavanju prelaska na kružnost.

1.6. EGSO pozdravlja prijedloge utvrđene u akcijskom planu za kružno gospodarstvo (CEAP) i smatra da bi prijelazne mjere trebalo uzeti u obzir pri izradi planova za gospodarsku i socijalnu obnovu nakon razorne situacije uzrokovane COVID-om 19.

⁽¹⁾ SL C 100, 30.4.2009., str. 53.

1.7. Ključno je prepoznati komplementarnost između klimatskih promjena, politika u području kružnog gospodarstva i društvene odgovornosti poduzeća te istaknuti kružne karakteristike energije iz obnovljivih izvora. To se posebno odnosi na građevinski i prometni sektor, ali i na potpore za poljoprivredne procese i prehrambeni sustav, koje su nužne za smanjenje otpada.

1.8. EGSO smatra da predloženi pakt za vještine i radna mjesta u okviru Europskog socijalnog fonda plus predstavlja izvrsnu priliku za provedbu predviđenih programa.

1.9. Trebalo bi nastaviti širiti praksu ekološkog dizajna, čime bi se produljio vijek trajanja proizvoda i olakšala programirana uporaba sastavnih dijelova, ali i potaknulo dinamično tržište sekundarnih sirovina poduprto pravno obvezujućim intervencijama, obveznim udjelom recikliranog sadržaja i digitalnim praćenjem.

1.10. Kao što je to već bio slučaj s „proizvodima koji troše energiju”, Komisija bi u dogovoru s relevantnim sektorima trebala donijeti delegirane akte kojima se utvrđuju karakteristike novih proizvoda koji se mogu iskoristiti za izradu drugih proizvoda.

1.11. Postupak tehničke normizacije održivih proizvoda, počevši od resursno intenzivnih sektora, trebao bi imati važnu ulogu u okviru sustava „kvalitete i sukladnosti”, u što treba uključiti i ocjenu sukladnosti, kao i širu primjenu zelene javne nabave i certifikacije sekundarnih sirovina.

1.11.1. Nacionalna tijela za normizaciju trebala bi u suradnji s europskim tijelima ⁽²⁾ što prije pripremiti referentne prakse ⁽³⁾ i usklađene norme kako bi se olakšala tranzicija prema novom funkcionalnom gospodarstvu.

1.12. Praktična provedba kružnog gospodarstva zahtijevat će snažnu suradnju dionika i stoga EGSO poziva na jasne politike i financijsku potporu, osobito u pogledu oglašavanja, kako bi ono postalo manje usmjereno na konzumerizam i, uz poštovanje pravila slobodnog tržišta, stavilo veći naglasak na trajnost proizvoda i mogućnosti ponovne upotrebe.

1.13. EGSO smatra da je od ključne važnosti potrošačima pružiti bolje informacije i podatke o postupanju u pogledu proizvoda, sljedivosti i transparentnosti, koristeći se i specifikacijom proizvoda i digitalnim tehnologijama, kako bi se omogućio protok informacija o sastavu i mogućnostima popravka.

1.14. EGSO smatra da bi s pomoću programa EU-a trebalo promicati konkretno testiranje procesa kružnog gospodarstva u raznim sektorima i u znatnom broju europskih gradova, poljoprivredno-prehrambenih centara i ruralnih područja, kako bi se iskoristila vrijedna iskustva u proizvodnim i potrošačkim lancima koja bi se mogla koristiti kao dobre prakse.

1.15. EGSO smatra da bi trebalo osigurati širok manevarski prostor za javne i privatne aktere na lokalnoj razini, koji mogu igrati ključnu ulogu u iskorištavanju novih prilika razvijanjem javno-privatnih partnerstava i stvaranjem primjera „lokalne društvene odgovornosti” ⁽⁴⁾ i društvene odgovornosti poduzeća usmjerenih na načela kružnosti koja se temelji na suradnji.

1.16. Naposljetku, EGSO poziva da sve predložene mjere budu podvrgnute odgovarajućim procjenama učinka u kojima se uzimaju u obzir njihove okolišne, socijalne i ekonomske posljedice.

2. Socioekonomski kontekst ususret europskom kružnom gospodarstvu

2.1. Poduzeća i potrošači sve više uviđaju štetu koju održivom razvoju nanose dosadašnji linearni gospodarski modeli koje karakterizira velika potrošnja materijala i resursa, upotreba tehnika planiranog zastarijevanja i poticanje kupnje isključivo novih proizvoda.

⁽²⁾ Europski odbor za normizaciju (CEN), Europski odbor za elektrotehničku normizaciju (CENELEC) i Europski institut za telekomunikacijske norme (ETSI).

⁽³⁾ Vidjeti UNI-Italia i postupke prednormizacije, Uredba br. 1025/2012.

⁽⁴⁾ SL C 175, 28.7.2009, str. 63.

2.2. U 2019. godini izvađeno je i prerađeno više od 92 milijarde tona materijala, što je doprinijelo približno polovini globalnih emisija CO₂ ⁽⁵⁾ i time uzrokovalo znatne probleme za okoliš i ljudsko zdravlje.

2.2.1. Ekstrakcija i prerada resursa uzrokuje više od 90 % gubitka biološke raznolikosti na svjetskoj razini ⁽⁶⁾.

2.2.2. Oko 20 % emisija stakleničkih plinova uzrokovano je ekstrakcijom i preradom metala i nemetalnih minerala ⁽⁷⁾.

2.2.3. Nadalje, EU je prisiljen uvoziti većinu svojih potreba za sirovinama, što podrazumijeva znatne troškove.

2.3. Kružno gospodarstvo, kojim se promiče:

- društvena i okolišna odgovornost poduzeća,
- otvaranje novih i kvalitetnih radnih mjesta na lokalnoj razini,
- odlaganje otpada,
- kontinuirano i sigurno korištenje prirodnih resursa,
- kružni ciklus dizajniranja, proizvodnje, distribucije i potrošnje,
- prenamjena i ponovna uporaba otpada na kraju životnog vijeka,

sposobno je razviti funkcionalno gospodarstvo koje može donijeti znatne koristi društvu.

2.4. Trenutačno samo 8,6 % globalnih aktivnosti primjenjuje kružni pristup. Međutim, za ostvarivanje te tranzicije potrebna je visoka razina suradnje javnog i privatnog sektora.

2.5. Tranzicija prema kružnom europskom gospodarstvu ne može se promatrati izvan socioekonomskog konteksta u kojem se je trenutačno prisiljena razvijati, i to u vrijeme kada je pandemija koronavirusa izazvala najgoru gospodarsku recesiju nakon Velike industrijske krize iz 1929.

2.5.1. Poduzeća se zbog aktualne pandemije suočavaju s gubitkom prihoda i prekidima u lancima opskrbe, a posvuda svjedočimo zatvaranju tvornica i porastu nezaposlenosti.

2.6. Trenutačna trostruka prijetnja – nekontrolirane pandemije, nedostatni planovi za ekonomsku politiku i geopolitički „crni labud“ (krajnje nepredvidiv događaj) – mogla bi gurnuti globalno gospodarstvo u trajnu depresiju baš kada svi segmenti europskog društva postaju svjesniji činjenice da održivi gospodarski razvoj zahtijeva mjere koje se istovremeno tiču tehnološkog aspekta, povećanja produktivnosti i učinkovitijeg korištenja resursa.

2.7. S druge strane, izazovi s kojima se planet trenutačno suočava mogu se pretvoriti u sjajnu priliku da krenemo ispočetka s novim zamahom za održivi razvoj, na novim osnovama, koje stvaraju preduvjete za brže usvajanje novog kružnog pristupa.

2.8. EGSO je u više navrata iznio svoja stajališta o potrebi za održivim i uključivim rastom. Zajedno s Europskom komisijom pokrenuo je Europsku platformu dionika kružnog gospodarstva ⁽⁸⁾ ističući da „usprkos dosadašnjim uspjesima, postoje jasne prepreke ostvarenju kružnog gospodarstva“.

2.9. Kao što je istaknula koordinacijska skupina za Europsku platformu dionika kružnog gospodarstva, tranzicija prema uključivom, klimatski neutralnom i kružnom gospodarstvu trebala bi započeti danas. ⁽⁹⁾

⁽⁵⁾ Vidjeti *Circular Economy and Material Value Chains* („Kružno gospodarstvo i lanci materijalnih vrijednosti“) – Svjetski gospodarski forum 2020.

⁽⁶⁾ Vidjeti Program Ujedinjenih naroda za okoliš (UNEP), *Natural Resources for the Future We Want* („Prirodni resursi za budućnost kakvu želimo“), 2019.

⁽⁷⁾ Vidjeti Povjerenstvo za energetske tranzicije, *Mission Possible: Reaching Net-Zero Carbon Emissions by Mid-Century* („Moguća misija: postizanje neto nulte stope emisija ugljika do sredine stoljeća“), 2018.

⁽⁸⁾ EESC-2017-02666-05-00-DECBUR – Opći uvjeti rada Skupine za koordinaciju.

⁽⁹⁾ Zajednička izjava članova Skupine za koordinaciju Europske platforme dionika za kružno gospodarstvo o novom akcijskom planu za kružno gospodarstvo (CEAP) – ožujak 2020.

2.10. EGSO je 6. travnja 2020. usvojio zajedničku izjavu u kojoj je naglasio da bi „u ovim vremenima velike nesigurnosti samo sveobuhvatan europski plan gospodarskog oporavka omogućio da se uspješno odgovori na posljedice pandemije COVID-a 19 i izgradi održivije i otpornije europsko gospodarstvo”.

3. Prijedlog Europske komisije

3.1. U novom **akcijskom planu za kružno gospodarstvo (CEAP)** navodi se niz novih inicijativa koje obuhvaćaju cijeli ciklus dizajna i životnog vijeka proizvoda kako bi se građanima i poduzećima omogućilo potpuno sudjelovanje u kružnom gospodarstvu.

3.2. U sklopu industrijske strategije EU-a predlažu se sljedeće mjere:

- **osigurati da održivi proizvodi postanu norma u Uniji** donošenjem zakonodavnog akta o strategiji za održive proizvode kako bi se osiguralo da proizvodi plasirani na tržište EU-a budu dizajnirani za dulje trajanje;
- **osnažiti potrošače** i omogućiti im pristup pouzdanim informacijama uz istinsko „pravo na popravak”;
- **usredotočiti se na sektore koji upotrebljavaju više resursa i koji imaju velik potencijal za kružnost**, kao što su:
 - **elektronika i IKT**: „inicijativa za kružni pristup elektroničkim uređajima”;
 - **baterije i vozila**: novi pravni okvir za baterije;
 - **ambalaža**: nove obvezujuće odredbe kojima se utvrđuje što je dopušteno na tržištu EU-a;
 - **plastika**: nove obvezujuće odredbe o recikliranom sadržaju;
 - **tekstil**: nova strategija EU-a za jačanje konkurentnosti i inovacija u tom sektoru;
 - **građevinarstvo i zgrade**: sveobuhvatna strategija za održivi izgrađeni okoliš;
 - **hrana**: nova zakonodavna inicijativa o ponovnoj uporabi radi zamjene jednokratne ambalaže i pribora za jelo u ugostiteljstvu;
- **smanjiti količinu otpada**: izbjegavati stvaranje otpada i preraditi ga u kvalitetne sekundarne resurse;
- **osigurati da kružnost funkcionira za građane, regije i gradove**;
- **pojačati ulogu standardizacije**;
- **međusektorske mjere**: kružnost kao preduvjet za klimatsku neutralnost;
- **djelovanje na globalnoj razini**;
- **praćenje napretka**.

Riječ je o približno 35 mjera za trogodišnje razdoblje od sredine 2020. do sredine 2023. godine, s inicijativama u području elektronike, otpada te usluga za ljude i okoliš.

4. Opće napomene

4.1. EGSO je uvjeren da je održivost jedan od stupova razvoja Europe budućnosti te da će se građani, potrošači, poduzeća i radnici, zahvaljujući snažnim ulaganjima te informiranoj i participativnoj tranziciji koja se temelji na kulturi kružnog gospodarstva, znati suočiti s tim izazovom i moći doprinijeti ne samo zaštiti okoliša već i razvoju ideje otvorenog i uključivog društva koje čuva resurse za buduće generacije.

4.1.1. Konkretno, poljoprivredni procesi i prehrambeni sustav mogu imati veliku korist od kružnog gospodarstva pri smanjenju otpada i poboljšanju dobrobiti građana.

4.1.2. Bit će potrebna znatna ulaganja za razvoj zelenih tehnologija, novih organskih gnojiva i biometana.

4.2. Odbor pozdravlja niz zakonodavnih i političkih mjera predloženih u CEAP-u te smatra da bi mjere za tranziciju prema kružnom gospodarstvu trebalo uzeti u obzir, osobito nakon razornog učinka COVID-a 19.

5. Usklađenost na europskoj razini

5.1. Smatramo da je ključno prepoznati komplementarnost između klimatskih promjena i politika u području kružnog gospodarstva. Ključno je i da unosi energije dolaze iz obnovljivih izvora te da ne budu linearni kao fosilna goriva.

5.1.1. Kružna uporaba energije također podrazumijeva obraćanje posebne pažnje na uštedu energije i energetske učinkovitost, što postaje sve hitnija potreba u prometnom sektoru.

5.2. Potrebno je na svim razinama poticati izgradnju kapaciteta potrebnog za promicanje kružnog gospodarstva. Predloženi pakt za vještine i radna mjesta u okviru Europskog socijalnog fonda plus izvrsna je prilika za provedbu predviđenih programa.

5.3. U ostvarivanju te tranzicije ne smije se podcijeniti uloga javne nabave. Minimalni kriteriji u pogledu zaštite okoliša (CAM), koji su već uvršteni u direktive o javnoj nabavi ⁽¹⁰⁾, trebali bi postati obvezni, uz primjenu odgovarajućih tehničkih specifikacija ⁽¹¹⁾. Izvođačima bi trebalo ponuditi posebno osposobljavanje kako bi se osiguralo da se pružaju sve mogućnosti za kružnost i da moguće prepreke ne sprečavaju kružnu javnu nabavu.

5.4. Odbor smatra da je nužno da se u brojnim inicijativama koje bi trebalo provesti tijekom sljedećih mjeseci izričito ispita kako poboljšati kružnost i održivost ulaganja, osobito u strukturno i financijski osjetljivijim zemljama.

5.4.1. Te bi inicijative trebalo promicati u suradnji s lokalnim vlastima i socijalnim partnerima, s posebnim naglaskom na otvaranju novih i boljih radnih mjesta.

5.5. EGSO podržava usvajanje pravno obvezujućih zahtjeva kako bi se potaknulo tržište sekundarnih sirovina, osobito za ambalažu, vozila, građevinski materijal i baterije.

5.6. Ekološki dizajn proizvoda ključan je element za provedbu kružnih postupaka. Područje primjene ekološkog dizajna treba i dalje širiti kako bi on postao sastavni dio svih faza proizvodnje, čime bi se olakšala uporaba sastavnih dijelova, a time i potaknulo dinamično tržište sekundarnih sirovina.

5.6.1. U svjetlu toga, kao što je to već bio slučaj s „proizvodima koji troše energiju” ⁽¹²⁾, Komisija bi trebala donositi delegirane akte kojima se utvrđuju karakteristike raznih često korištenih proizvoda koji se nakon upotrebe mogu iskoristiti za izradu drugih proizvoda.

5.7. Tehnička normizacija u području kružnog gospodarstva od posebne je važnosti. S obzirom na sveobuhvatnost i složenost ovog pitanja nužno je uspostaviti visoku razinu koordinacije između raznih dionika, tijela za normizaciju i aktivnosti zakonodavca.

5.8. Postupak tehničke normizacije održivih proizvoda, posebno u resursno intenzivnim sektorima, naročito je važan, prije svega u procesu zelene javne nabave i u klasifikaciji sirovina i sekundarnih materijala.

5.9. EGSO traži da sve predložene mjere budu podvrgnute odgovarajućim procjenama učinka u kojima se uzimaju u obzir njihove okolišne, socijalne i ekonomske posljedice.

⁽¹⁰⁾ Direktive 2014/23/EU (SL L 94, 28.3.2014., str. 1.), 2014/24/EU (SL L 94, 28.3.2014., str. 65.), 2014/25/EU (SL L 94, 28.3.2014., str. 243.).

⁽¹¹⁾ Vidjeti UNI/PdR 2019. Smjernice za način provjere recikliranog i/ili oporabljene sadržaja i/ili nusproizvoda prisutnih u proizvodima obuhvaćenima minimalnim kriterijima u pogledu zaštite okoliša.

⁽¹²⁾ Vidjeti Direktivu 2005/32/EZ (SL L 191, 22.7.2005., str. 29.) preinačenu Direktivom 2009/125/EZ (SL L 285, 31.10.2009., str. 10.).

5.10. Aktualna rasprava o vrijednosti i potrebi za primjenom načela kružnog gospodarstva može biti prilika za odlučno rješavanje tog pitanja, o kojem se u nekoliko navrata raspravljalo, kako bi razmatranja izišla iz tradicionalnih okvira BDP-a⁽¹³⁾, odnosno kako bi se u tri sustava izračuna BDP-a, pored postojećih elemenata koji se odnose na ekonomsko stanje, uključili novi elementi, primjerice, stvaranje solidarnih sustava za uključivo društvo, načelo „živjeti u okviru ograničenja našeg planeta” i pravedna raspodjela dobara.

6. Obrazovanje i kultura

6.1. EGSO smatra da bi veći naglasak trebalo staviti na širenje „kružne kulture” putem obrazovanja, izgradnje kapaciteta i veće odgovornosti te jačanjem dijaloga s civilnim društvom kako bi se građane potaknulo da se prilagode i promijene svoje svakodnevne navike i ponašanje. Jednako je važna i snažna međusektorska suradnja.

6.1.1. Društvena odgovornost poduzeća kao konkretan element funkcionalnog gospodarstva blisko je povezana s kulturom kružnog gospodarstva jer omogućuje izvanrednu sinergiju između interesa poduzetnika i interesa zaposlenika, ujedinjenih u cilju postizanja održivog razvoja usmjerenog na smanjenje otpada i rasipanja.

6.2. Trebalo bi izraditi prijedloge za uključivanje načela kružnog gospodarstva u školske kurikule i programe visokog obrazovanja, kao i za financiranje tehničkog obrazovanja visokog kapaciteta i potporu kreativnim vještinama.

6.3. Program Erasmus+ bio bi vrlo koristan za promicanje razmjene znanja o kružnom gospodarstvu diljem Europe.

6.4. Studija koju je naručio EGSO⁽¹⁴⁾ i s njome povezano mišljenje NAT/764 o razvoju sinergija među raznim planovima za kružno gospodarstvo, zajedno s aktivnom mrežom u okviru Europske platforme dionika kružnog gospodarstva, pružaju čvrstu osnovu za razmjenu informacija i stvaranje znanja među dionicima.

6.5. Gospodarski subjekti i civilno društvo mogli bi i upotrebom odgovarajućih sredstava poput Fonda za misije programa Obzor Europa pokrenuti konkretno testiranje procesa kružnog gospodarstva u raznim sektorima i u znatnom broju za to prikladnih europskih zajednica.

6.6. Međutim, ekološki dizajn proizvoda ključan je element za provedbu kružnih postupaka.

7. Potrošači kao ključni akteri u provedbi

7.1. Za praktičnu provedbu kružnog gospodarstva bit će potrebna snažna mreža informiranih, uključenih i povezanih dionika. Trebalo bi utvrditi ključne politike i strukturnu potporu za razne skupine dionika, redovito ih preispitivati i o njima djelotvorno izvješćivati.

7.2. Također bi se trebalo pozabaviti ulogom oglašavanja kako bi ono postalo manje usmjereno na konzumerizam, i, uz poštovanje pravila slobodnog tržišta, stavilo veći naglasak na trajnost proizvoda i mogućnosti ponovne upotrebe, izbjegavajući pritom zavaravajuće i zbunjujuće oglašavanje.

7.2.1. Važno je da oglašavanje bude više usmjereno na realnost, trendove i tipična obilježja, pri čemu bi konkretni primjeri, težnja k održivom razvoju i pozitivne značajke trajnosti proizvoda bili predstavljeni kao korisni kako za potrošača tako i za društvo.

7.3. Pravo na popravak proizvoda po poštenim i razumnim cijenama mora se priznati i uvrstiti u jamstva proizvoda, uključujući s pomoću fiskalnih mjera i lokalnih mreža za usluge popravka koje se nalaze u blizini i do kojih je lako doći⁽¹⁵⁾. S tim u vezi, borba protiv planiranog zastarijevanja treba postati sastavni dio novih tehničko-normativnih karakteristika ekološki održivog proizvoda koji se može lako popraviti i oporabiti.

⁽¹³⁾ Vidjeti SEC 2010 EU.

⁽¹⁴⁾ <https://www.eesc.europa.eu/en/our-work/publications-other-work/publications/circular-economy-strategies-and-roadmaps-europe-executive-summary>

⁽¹⁵⁾ Vidjeti Direktivu Vijeća 1999/85/EZ od 22. listopada 1999. o mogućnosti uvođenja snižene stope PDV-a na radno intenzivne usluge (SL L 277, 28.10.1999., str. 34.): usluge manjih popravaka bicikala, cipela i kožnih proizvoda, odjeće i tekstila za kućanstvo, popravka i obnove privatnih domova, usluge kućne njege.

7.4. EGSO prepoznaje uspjeh svojeg partnerstva s Europskom komisijom u razvoju inovativne međuinstitucijske platforme (ECESP) i nada se da će se njezin mandat u budućnosti proširiti.

7.4.1. EGSO smatra da bi trebalo razmotriti drugačiju raspodjelu oporezivanja, uz manje poreze na rad, a veće na resurse, osobito kad je riječ o manje održivim proizvodima i proizvodima u kojima je element zastarijevanja očigledan.

7.4.2. Načelo većeg oporezivanja trebalo bi primjenjivati na proizvode uvezene u EU za koje se pokaže da ne uvažavaju kriterije kružnog gospodarstva.

7.5. Trebalo bi izričito prepoznati i podržati ulogu socijalnih poduzeća u kružnom gospodarstvu kako bi djelatnosti s iskustvom u ponovnoj uporabi, popravku i uporabi uživale veću društvenu vrijednost budući da se njima razvijaju vještine ranjivijih osoba u društvu.

7.6. EGSO naglašava potrebu za boljim informiranjem europskih potrošača o postupanju u pogledu proizvoda, uključujući prednosti kružnog dizajna i proizvodnje, te o sljedivosti i transparentnosti, među ostalim upotrebom putovnica za proizvode i digitalnih tehnologija, kao što su lanci blokova, kako bi se omogućio protok informacija o sastavu, mogućnostima popravka i kraju životnog vijeka.

7.7. Pouzdane, usporedive i provjerljive informacije imaju važnu ulogu u omogućavanju kupcima da donose održivije odluke i smanjuju rizik od „zelenog marketinga” (eng. *green washing*).

7.8. Lokalne vlasti ključni su akteri u gospodarenju vodama, otpadom i sekundarnim čvorištima za preradu sirovina. One mogu pokrenuti partnerska ispitivanja, koja su ključna za razvoj kružnih inovacija.

7.9. EGSO podržava razvoj načela „lokalne društvene odgovornosti” istaknutih u ranijim mišljenjima, kojima se osigurava javna i privatna odgovornost za kružnu održivost određenog teritorija.

Bruxelles, 16. srpnja 2020.

Predsjednik
Europskog gospodarskog i socijalnog odbora
Luca JAHIER